Groene Kerken Europawijd

De Groene Kerken zijn langzamerhand een begrip in Nederland en sommigen van jullie zullen bij een plaatselijke Groene Kerk horen of in de signal Klimaatgroep Iona zitten. Maar wie heeft al eens gehoord van ECEN, het European Christian Environmental Network?

Van 29 augustus tot 2 september j.l. kon ik (Waltraut Stroh) aan een ECEN bijeenkomst in Brussel deelnemen. Hoe ik hiervan gehoord heb is een verhaal apart. Deze zomer was ik in Roemenië/Transsylvanië op vakantie. Daar ontmoette ik een ‘groene’ dominee van de Duitstalige Lutherse kerk die lid is van de kerngroep van ECEN en me over deze bijeenkomst vertelde. Snel meldde ik me aan en daar heb ik geen spijt van. Het waren inspirerende dagen vol ontmoetingen, gesprekken, lezingen, gebedsmomenten en wandelingen in de natuur. Te veel om het allemaal te vertellen. Ik beperk me tot enkele indrukken.

Wat een bont gezelschap van ongeveer 60 deelnemers uit 18 Europese landen, de ‘groene’ dominee uit Roemenië, een biologe uit Tsjechië, een theologe van de Nederlandse Evangelische Broedergemeente, een Franse jonge vrouw van A Rocha, een priester uit Gibraltar, een Pakistaanse student uit Nederland, jongeren uit Oekraïne, Finland, Litouwen en tot mijn grote verrassing Lisi, een Oostenrijks achternichtje van mij! Allemaal christenen die zich met gedrevenheid en volharding inzetten voor de zorg voor de schepping en daarbij het contact zoeken met mensen uit andere landen in Europa.

Ruth Valerio uit Engeland deelde in een bewogen persoonlijk betoog zes inzichten hoe je het vol kunt houden om in een wereld vol van crisis het goede te blijven doen. 1) Blijf trouw aan jouw visioen. 2) Geef ruimte aan jouw pijn, een kyrie gebed is een vorm van empathie. 3) Zoek een gemeenschap, de trinitarische God is zelf gemeenschap. 4) Onderneem een actie, wie weet komt het tot een tipping point. 5) Vergeet de sabbat niet, het ophouden, de rust, tijd voor God en voor creativiteit. 6) Verbind je met de natuur en daarin met de Schepper; natuur heeft helende kracht.

Een andere spreker was Carmody Grey. Zij is bijzonder hoogleraar Integrale Ecologie aan het Laudato Si’-Instituut van de Radboud Universiteit Nijmegen. Zij gaf haar lezing via een zoom verbinding wat het niet minder boeiend maakte. Zij citeerde uit de encycliek Laudato Si van Paus Franciscus die een radicale verandering van denken en handelen verlangt, een revolutie, maar dan wel een revolutie van zachtheid. Voor Carmody Grey was het een diepgaande ervaring toen ze moeder werd. Elk menselijk leven heeft een moeder, ontstaat in een baarmoeder, kijk maar naar je navel. Dit werd voor haar een beeld voor onze relatie met God en voor God zelf. Wij zijn allemaal kinderen van God en komen uit Gods moederschoot. Jezus, de Zoon, is in de schoot van God, die Vader en Moeder is. Ook de aarde kunnen we zien als onze Moeder.

Tatiana Stawnychy werkt voor Caritas Oekraïne, al lang vóór de oorlog en nu in de oorlog die al 1649 dagen duurde op het moment dat ze haar verhaal aan ons vertelde. Volgens haar is het ergste aan een oorlog dat die gemeenschap en relaties kapot maakt. Propaganda speelt daarbij een grote rol. De oorlog heeft ook een verwoestend effect op het milieu door landmijnen, raketten, nucleair terrorisme, het opblazen van een dam. Het planten van bomen in Tuinen van Hoop geneest de aarde en de mensen die planten. Handelen hoe klein dan ook geeft je weer regie over je leven.

Naast lezingen en discussies waren er dagelijks momenten van gebed in verschillende talen, deels voorbereid door de jongeren. Op zondag bezochten we in de ochtend een katholieke mis, goed voor ons Frans. 's Avonds namen we deel aan een Anglicaanse dienst. 1 september is een speciale dag. Het is het begin van de jaarlijkse scheppingsperiode die tot 4 oktober duurt. ECEN werkt al jaren mee aan het liturgische materiaal hiervoor. Samen keken we op een groot scherm naar de oecumenische viering van de Wereldraad van Kerken waarmee de scheppingsperiode geopend werd. Thema dit jaar: levend water, een thema dat na de extreme droogte van de laatste maanden

nog veel indringender binnen komt. Online vieren geeft ook nieuwe mogelijkheden. De verschillende onderdelen van de dienst werden ingevuld door personen en koren uit alle continenten zonder dat er iemand in een vliegtuig hoefde te stappen. Milieuwinst.

Gelukkig en passend bij ECEN waren onderdelen van het programma buiten. De conferentie vond plaats in een Franciscaans centrum aan de rand van Brussel met een prachtige tuin en een groot stadspark op loopafstand. Op zondag nam een Franse deelneemster ons mee naar een meditatie in de tuin gebaseerd op inzichten van Joanna Macy. De vier stappen waren: 1) geworteld raken in dankbaarheid en verwondering, 2) pijn tot zijn recht laten komen en in positieve energie veranderen, 3) onze blik op de natuur veranderen, 4) tot actie komen uit een diep verlangen naar leven. Ze gaf ons een aantal gedachten en opdrachten mee, bijv. neem contact op met een boom, ga in gesprek, je ziet en je wordt gezien; loop op blote voeten; denk aan een persoon die je inspireert en voel dat zij/hij met je mee gaat als je de volgende stappen zet. Het indrukwekkendste was de volgende oefening voor twee personen: persoon A wordt geblinddoekt, persoon B leidt haar/hem naar een plek in het park, persoon A verkent de plek met alle zintuigen behalve het oog. Zo betastte ik een omgevallen boomstam met mos, ik rook een bloem en omarmde een beuk. De wereld om je heen concentreert zich op een klein stukje natuur waar je een intieme verbinding mee ervaart.

Met een klein groepje reden we naar een stukje bos. Cléo, een jonge Vlaamse vrouw, nam ons mee het bos in, een ware wildernis met water pondjes, veel vogels, kippen van een oud en bijna uitgestorven ras die achter ons aan liepen, een eco toilet, een eigen waterbron, fruitbomen…een waar paradijsje. Het was een voorrecht om hier te gast te mogen zijn. Regelmatig komen mensen uit de stad naar dit verwilderde bos om op adem te komen en zich opnieuw met de natuur te verbinden.

De vijf dagen in Brussel kun je vergelijken met een week Iona of een continental weekend. Dezelfde sfeer van verbondenheid in geloof en actie. Wat heb ik uit Brussel naar huis mee genomen? Nieuwe vriendschappen in Tsjechië en Frankrijk. Adressen voor een mogelijke eco-reis via Hongarije naar Roemenië. Ideeën voor onze verwonderwandelingen die we met elk seizoen organiseren. Het beeld van een treurwilg in het park die al treurend toch vol van leven is. Het voornemen om elke dag even naar buiten te gaan. De oproep om de strijd voor een fossielvrije toekomst te ondersteunen. Maar vooral de verbondenheid met een enorm netwerk aan groen gelovigen van Schotland tot Roemenië, van Finland tot Spanje. De uitdagingen in een turbulente tijd zijn groot, de tegenwerkingen van grote bedrijven en populistische politici zijn enorm. Maar als we elkaar blijven inspireren, met elkaar zingen en bidden, ervaringen en materiaal uitwisselen en als we samen onze stem laten horen juist ook in Brussel bij de organen van de EU, dan mogen we erop vertrouwen dat het kleine mosterdzaadje van groen geloof tot een grote boom kan groeien waar vogels hun nesten maken, kinderen in kunnen klimmen en waarvan de bladeren de volken genezing brengen.

Waltraut Stroh